

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 4. července 2024
č. j. MSP-104/2024-ODKA-SPZ/3
Počet listů: 3
Přílohy: 1 svazek (3 spisy)

**Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno**

Obv. S. E. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- trestní spis PČR, OŘP Praha IV, SKPV, 6. OOK, sp. zn. KRPA- 306499/TČ-2023-001476-UPL
- soudní spis Obvodního soudu pro Prahu 4, sp. zn. Nt 20038/2023
- dozorový spis OSZ pro Prahu 4, sp. zn. 1 ZT 206/2023

Podle § 266 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podávám **v neprospěch** obviněného S. E., státního příslušníka republiky Uzbekistán, nezaměstnaného, trvale bytem na přesně nezjištěném místě v Polské republice, v České republice bez pobytu

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 24. 10. 2023, č. j. Nt 20038/2023-9, které nabylo právní moci téhož dne, a jímž byl porušen zákon v ustanovení § 79a odst. 1 trestního řádu.

Postup před vydáním napadeného rozhodnutí

- 1 Usnesením policejního orgánu Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha IV, Služba kriminální policie a vyšetřování, stálá výjezdová skupina, ze dne 13. 9. 2023, č. j. KRPA- 3006499-28/TČ-2023-0014SV, bylo zahájeno trestní stíhání obviněného pro skutek spočívající (zjednodušeně řečeno) v tom, že obviněný dne 12. 9. 2023 v Praze 4 poté, co byl kontrolován hlídkou Policie České republiky, nabídl členům této hlídky úplatek ve výši 2.000 Kč, a to tak, že si opakovaně poklepával na náprsní kapsu trika a následně během eskorty ve služebním vozidle vytáhl z této kapsy bankovku o nominální hodnotě 2.000 Kč a předal ji

vedle něj sedícímu policistovi. Tento skutek byl právně kvalifikován jako zločin podplacení podle § 332 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku.

- 2 Předmětnou bankovku o nominální hodnotě 2.000 Kč, sériové číslo D37290199, obviněný dne 12. 9. 2023 vydal podle § 78 odst. 1 trestního řádu. Následně policejní orgán policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha IV, Služba kriminální policie a vyšetřování, 6. oddělení obecné kriminality, usnesením ze dne 14. 9. 2023, č. j. KRPA-306499-33/TČ-20230014SV, tuto bankovku podle § 79a odst. 1 trestního řádu zajistil, neboť zjištěné okolnosti nasvědčovaly (a nasvědčují) tomu, že se jedná o nástroj trestné činnosti ve smyslu § 135a trestního zákoníku. K vydání tohoto usnesení měl policejní orgán předchozí souhlas státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu IV, který mu tento státní zástupce udělil telefonicky v rámci výkonu pracovní pohotovosti.
- 3 Citované usnesení policejního orgánu o zajištění věci napadl obviněný řádně a včas podanou stížností, v níž argumentoval, že se o výnos z trestné činnosti nejedná.

Napadené rozhodnutí

- 4 Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 24. 10. 2023, č. j. Nt 20038/2023-9 bylo shora uvedené usnesení policejního orgánu zrušeno podle § 149 odst. 1 trestního řádu, avšak z jiných než ve stížnosti uváděných důvodů. Své rozhodnutí Obvodní soud pro Prahu 4 odůvodnil tím, že předchozí souhlas, který udělil státní zástupce policejnímu orgánu prostřednictvím telefonu, nelze považovat za plnohodnotný předchozí souhlas udělený písemně po seznámení se s návrhem policejního orgánu a spisovým materiálem. Podle názoru soudu je tak nutné řešenou věc posoudit tak, jako by policejní orgán postupoval bez předchozího souhlasu státního zástupce, a měl proto napadené usnesení předložit státnímu zástupci do 48 hodin od vydání.
- 5 Usnesení nabylo právní moci dne 24. 10. 2023.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

- 6 Podle § 79a odst. 1 trestního řádu nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že určitá věc je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán rozhodnout o zajištění takové věci. Policejní orgán k takovému rozhodnutí potřebuje předchozí souhlas státního zástupce. Předchozího souhlasu není třeba v naléhavých případech, které nesnesou odkladu. Policejní orgán je v takovém případě povinen do 48 hodin své rozhodnutí předložit státnímu zástupci, který s ním buďto vysloví souhlas, nebo je zruší. Proti rozhodnutí o zajištění je přípustná stížnost.
- 7 Podle § 149 odst. 1 trestního řádu platí, že nezamítne-li nadřízený orgán stížnost, zruší napadené usnesení, a je-li podle povahy věci potřeba nového rozhodnutí.

Posouzení předmětné věci

- 8 Předchozímu souhlasu státního zástupce se vyjadřoval Nejvyšší soud v rámci své rozhodovací praxe například v rámci rozsudku ze dne 23. 1. 2013 sp. zn. 5 Tz 94/2012, kde připomněl, že státní zástupce je oprávněn v rámci dozoru nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení usměrňovat činnost policejního orgánu a v rámci tohoto oprávnění také vyjádřit právní názor na posuzovanou věc. Za souhlas ve smyslu § 146 odst. 2 písm. a) tr. řádu lze považovat nejen úkon státního zástupce takto výslovně označený a vyžadovaný (např. podle § 76 odst. 1, § 79 odst. 1, § 79a odst. 1 a další), ale podobně, jak bylo již shora zdůrazněno ohledně pojmu „příkaz“, též další úkony státního zástupce, jimiž vyjadřuje své kladné stanovisko ke konkrétnímu rozhodnutí policejního orgánu. Samotné formě předchozího souhlasu státního zástupce se pak věnuje například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2013 sp. zn. 7 Tz 32/2013 ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2014 sp. zn. 5 Tz 46/2014, který judikoval z hlediska ustanovení § 146 odst. 1 písm. a) tr. řádu, jenž se může analogicky vztáhnout ve světle citovaného rozsudku ze dne 23. 1. 2013 sp. zn. 5 Tz 94/2012 taktéž na předchozí souhlas dle ustanovení § 79a odst. 1 tr. řádu, že forma souhlasu státního zástupce je nerozhodná a právní důsledky vyvolává i souhlas nebo pokyn vyjádřený jinak než v písemné podobě.
- 9 Právní názor Obvodního soudu pro Prahu 4 nemá oporu v právní úpravě a je rovněž v rozporu s běžnou procesní a rozhodovací praxí. Předchozí souhlas státního zástupce ve smyslu ustanovení § 79a odst. 1 trestního řádu není rozhodnutím a zákon nestanoví žádný požadavek na jeho formu. Jedná se tak stejně jako v dalších případech předchozího souhlasu státního zástupce (srov. zejména předchozí souhlas k zadržení osoby podezřelé podle § 76 odst. 1 trestního řádu) o neformální procesní úkon mající povahu opatření, který nemá zákonem vymezenou podobu,¹ a může tak být učiněn nejen písemně, ale též ústně. Tento přístup zákonodárce zcela odpovídá povaze přípravného řízení, v jehož rámci musejí být úkony mnohdy prováděny urychleně, aby jimi byly orgány činné v trestním řízení s to účinně reagovat na rychle se měnící procesní vývoj. Přílišná formalizace takových úkonů by hrozila významným snížením efektivity přípravného řízení a mohla by jej ve svém důsledku paralyzovat.
- 10 V případě vyžadování písemné formy předchozího souhlasu se zajištěním věci ve smyslu § 79a odst. 1 trestního řádu se tak jedná o požadavek jdoucí nad rámec zákona a nerespektující vůli zákonodárce ponechat určité úkony trestního řízení jako neformální. Nad rámec toho je třeba upozornit, že takový požadavek nebyl v dosavadní procesní a rozhodovací praxi uplatňován. Je naopak zcela běžnou praxí, že jsou předchozí souhlasy udělovány státním zástupcem ústně prostřednictvím telefonu, poté co policejní orgán státního zástupce stejným způsobem zpraví o skutkovém stavu řešené věci. Jiný přístup si lze v rámci praktického fungování spolupráce policejního orgánu a státního zástupce při výkonu pracovní pohotovosti ostatně jen těžko představit. Soudy běžně tento postup akceptují, a to i v případě v praxi častějšího udělování předchozího souhlasu k zadržení osoby podezřelé ve smyslu § 76 odst. 1 trestního řádu, kdy dochází k citelnějšímu zásahu do práv dotčené osoby. Uváděná praxe se zrcadlí v čl. 25 odst. 1 pokynu obecné povahy Nejvyššího státního zástupce ze dne 3. září 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, ve znění pozdějších změn, podle kterého k vydání předchozího souhlasu policejnímu orgánu přistoupí státní zástupce na základě znalosti skutkového stavu a je-li to možné po přezkoumání spisového materiálu.

¹ Srov. GŘIVNA, Tomáš. § 119 [Způsob rozhodování]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1660

- 11 Dále je třeba konstatovat, že ochrana práv obviněného a zúčastněné osoby, jimž je věc zajišťována, je zabezpečena primárně možností soudního přezkumu usnesení o zajištění věci v rámci stížnostního řízení, které je do značné míry formalizované. Předchozí přezkum státního zástupce dávajícího k zajištění souhlas, který je ve své podstatě pouze konkretizací dozorových oprávnění, je tak třeba chápat jako doplňkový instrument mající za cíl umožnit pružné a rychlé reagování na zjevně nezákonné nebo nedůvodné rozhodnutí o zajištění věci učiněné policejním orgánem, ať již ex ante, nebo ex post. S ohledem na tuto povahu předchozího souhlasu se zajištěním není nutné takový úkon svazovat určitou formou, neboť požadovaného účelu je materiálně dosaženo již samotným zapojením státního zástupce, který svou osobou garantuje, že nedojde k zjevnému vybočení ze zákonných mantinelů zajištění.
- 12 Lze uzavřít, že požadavek na písemnou formu předchozího souhlasu se zajištěním věci ve smyslu § 79a odst. 1 trestního řádu je v rozporu se zákonem, nemá oporu v dosavadní rozhodovací praxi a není ani vhodný s ohledem na povahu a podstatu předmětného institutu.
- 13 Nad rámec uvedeného je třeba poukázat na skutečnost, že v posuzovaném případě dozorový státní zástupce udělený souhlas znovu písemně stvrdil svým podpisem na tiskopisu policejního orgánu nadepsaném „*Žádost o formální souhlas s postupem dle ust. § 79a odst. 1 trestního řádu*“. Postup, kdy státní zástupce na podkladě spisového materiálu dostatečně opětovně ověřil, že podmínky pro vydání předchozího souhlasu se zajištěním byly skutečně naplněny, a přezkoumal rozhodnutí o zajištění věci, je třeba hodnotit jako správný a odpovídající čl. 25 odst. 1 pokynu obecné povahy Nejvyššího státního zástupce ze dne 3. září 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, ve znění pozdějších změn, přestože opětovné udělování již dříve uděleného souhlasu bylo nadbytečné. Tato skutečnost má však ve věci význam spočívající v tom, že i kdyby nebyl předchozí souhlas k zajištění dán, byl dán souhlas dodatečný, který je v § 79a odst. 1 trestního řádu rovněž předpokládán. Skutečnost, že byl tento souhlas dán až po uplynutí lhůty 48 hodin, kterou zákon stanoví v citovaném ustanovení, je třeba vnímat v kontextu povahy této lhůty. Nejedná se totiž o lhůtu propadnou, ale toliko o lhůtu pořádkovou, s jejímž marným uplynutím zákon žádné následky nespojuje. V době rozhodování stížnostního soudu navíc již byl dodatečný souhlas dán, a tedy nemohlo ani dojít ke zkrácení práv obviněného, jehož postavení by se dřívějším udělením souhlasu nijak nezlepšilo. Lze proto uzavřít, že i v hypotetickém případě, kdy by nebyl předchozí souhlas se zadržením dán, nebylo by napadené usnesení o zajištění věci zatíženo vadou, která by odůvodňovala jeho zrušení postupem podle § 149 odst. 1 trestního řádu.
- 14 Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 24. 10. 2023, č. j. Nt 20038/2023-9, které nabylo právní moci téhož dne, byl porušen zákon ve prospěch obviněného S. E. v ustanovení § 149 odst. 1 trestního řádu ve spojení s ustanovením § 79a odst. 1 trestního řádu. Stížnost pro porušení zákona je proto podávána v souladu s § 266 odst. 1 trestního řádu, neboť pravomocným rozhodnutím soudu byl porušen zákon.
- 15 V neposlední řadě byl před podáním stížnosti pro porušení zákona zvažován možný judikatorní význam rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci. Nezákonné rozhodnutí vydal Obvodní soud pro Prahu 4 v rámci rozhodovací činnosti v přípravném řízení. Z povahy věci tak není mnoho příležitostí k tomu, aby se předmětná problematika stala předmětem rozhodovací činnosti soudů vyšších stupňů, protože k ní doposud neexistuje relevantní judikatura. Je proto vhodné, aby byla předmětná otázka Nejvyšším soudem vyjasněna. Může tak být do budoucna zabráněno dalšímu potenciálně nesprávnému postupu okresních soudů rozhodujících v přípravném řízení o stížnostech proti rozhodnutí o zajištění věci, který může značně komplikovat efektivní a plynulé vedení přípravného řízení, a to i v kauzách daleko závažnějších.

- 16 Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

- 17 S ohledem na výše uvedené si dovoluji Nejvyššímu soudu navrhnout, aby:

- 1) Nejvyšší soud rozhodl o podané stížnosti pro porušení zákona rozsudkem tak, že se podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovuje, že usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 24. 10. 2023, č. j. Nt 20038/2023-9, které nabylo právní moci téhož dne, byl porušen zákon v ustanovení § 149 odst. 1 trestního řádu ve spojení s ustanovením § 79a odst. 1 trestního řádu ve prospěch obviněného S. E..

Na vědomí:

- Nejvyšší státní zastupitelství
- Městské státní zastupitelství v Praze, ke sp. zn. KZZ 37/2023
- V kopii:
obv. S. E.